

UDK: 619

**QORAQLPOG'ISTON SHAROITIDA MAALLIY QORAMOLLARDA
TEYLERIOZ KASALLIGINING UCHRASHI**

Bovaboyev Sardor Jumanazar o'g'li

*Samarqand davlat veterinariya meditsinasi chorvachilik va
biotexnologiyalar universiteti Nukus filiali
Veterinariya meditsinasi 2-bosqich talabasi
Eliktiron manzil @-mail:sardorbekbovaboyev9@gmail.com*

Annatsion: This article describes the incidence of Theileriosis in Karakalpakstan, its economic damage to farms, its course, as well as the results of studies of blood samples taken from farm animals.

Аннотация: В данной статье описаны результаты изучения тейлерииоза в Каракалпакстане, его экономический ущерб хозяйствам, его течение, а также образцы крови от сельскохозяйственных животных.

Tayanch so'zlar: inektsiya, vaktsinatsiya, profilaktika, kompleks, vitamin, dezinfektsiya, invazion

Kirish: Teylerioz yirik shoxli hayvonlar, qo'tos hamda zebularning o'tkir va yarim o'tkir kechadigan transmissiv invazion kasalligi hisoblanib, Theileria annulata ni dastlab RES hujayralarida, so'ngra eritrotsitlarda parazitlik qilishi tufayli sodir bo'lib, limfa tugunlarining kattalanishi, tana haroratining ko'tarilishi, anemiya, yurak-tomir va hazm organlari faoliyatlarini izdan chiqishi, kasal hayvonlarning oriqlanishi va o'lim darajasining yuqori bo'lishi bilan harakterlanadi.

E.P.Djunkovskiy va I.I.Luslar 1903 yili Kavkaz orti vohasida yirik shohli hayvonlar orasida juda og'ir kechadigan, o'lim darajasi yuqori bo'lgan kasalliklar uchrab, uni «tropik piroplazmozi» deb ataganlar. Bu kasallikka uchragan hayvonlarning qonidan tayyorlangan surtmalarda juda mayda halqasimon, yumaloq shaklidagi parazitlarning ko'pligi tufayli 1904 yili bu olimlar ushbu parazitlarga Piroplasma annulata deb nom berganligiga qaramay bu albatta teylerioz kasalligini qo'zg'atuvchisi bo'lgan.

O'zbekistonda yirik shoxli hayvonlar orasida teyleriozning borligini birinchi bo'lib 1906-1909 yillari I.M.Kovalevskiy topgan, keyinchalik, 1928 yilga kelib kasallikni Toshkentdagi veterinariya bakteriologik instituti (hozirgi Samarqandagi O'zVITI) xodimlaridan G.A.Obolduev, I.G.Galuzo, Z.M.Bernadskiyalar o'rganib Respublikada qo'zg'atuvchining yangi turi Theileria turkestanica bor degan xulosaga kelganlar, ammo keyingitekshiruvlarda bu qo'zg'atuvchining Th.annulata ekanligidan dalolat beradi.

Tadqiqotning maqsadi. Tadqiqotimizda u'y sharoitida kasallikka gumon qilingan qoramollardan olingan qon namunalaridan, hayvonlarda kasallik qozg'atuvchisi bor yoki yoq ekanligini laboratoriya sharoitida aniqlash. Maqsad o'z vaqtida kasallikni aniqlash va tarqalishining oldini olishdir.

Tadqiqot materiali va metodi. Uy sharoitida qora mollarda teylerioz kasalligini birlamchi o'rganish, taxminan kasallikni kelib chiqishi sabablarini o'rganish va ularni kliniik sabablarini jurnalga qayd etish. Veterinariya mutaxasislari bilan o'z -aro suhbat natijasida kasallikning qayta kuzatilishini oldini-olish.

Natijalar. – Mahalliy qoramollarda bu kasallik ob - havoning isishi, natijasida kanalarning aktivligi oshishi, natijasida parazit kanalarning qoramol parazit kanalarning chaqishi natijasida, qon teylerioz kasalligi paydo boladi.

Hayvon tana haroratining oshishi, qondagi namlikning kamayishi, qoramol terisi ishqalangan vaqtda o'ziga xos badboy hid chiqarishi kuzatiladi. Bunday hollarda qoramollarning qoniga antibiotik xususiyatlariga ega eritmalar doimiy kuniga 8-12 soattan 5 -7 kungacha quyilishi shart va bu kompleks vitaminli inektsiyalar bilan qoshimcha turda olib borilishi shartligi aniqlandi.

T/r.	Hayvonlardan qon olingan qon vaqti	Tajribadagi hayvonlar soni	Davolash boshlangan vaqt	Natijalar
1	03.III.2022 yil	5	10.III.2022 yil	-
2	18.V.2022 yil	5	Birinchi analiz xulosasidan kelib chiqib qayta emlash vaqti	+
3	Jami ketkan vaqt: 03.III.2022 dan 27.V.2022 gacha			

Xulosa. Uy sharoitida boqilyatkan qoramollarning bunday kasalliklarga uchrashining oldini olish uchun, saqlash sharoitini yaqshilash o'z vaqtida molxonalarni tozalash va dezinfektsiya qilish oz vaqtida veterinar ko'rigidan o'tkazish, bahor ku'nlarida barcha aholi punktlarida qoramollarda profilaktika tadbirlarini otkazish.

Foydalanilgan adabiyotlar royxati:

1. Абдулмагамедов С.Ш., Рашидов А.А., Кабардиев С.Ш., “Вестник ветеринаий”. С-43.
2. пасоби по болезней крупного рогатого скота личенийе и профилактика . Москва 2008 г.